

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠŤNÁŠŤ STRANÁCH.

<p>Predplatná cena: Na celý rok — — 4 koruny — hal. Na pol roka — — 2 „ — „ Na štvrt roka — — 1 „ — „ <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor: Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ: JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo: Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového nonpareill riadku 80 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i></p>
---	---	---

IX. Veľký Sjazd Katolícky.

Krajinská Katolícka Jednota ako riaditeľstvo Katolíckych Veľkých Sjazdov na vedomie dáva s týmto katolíckemu obecnstvu Uhorska, že

IX. Veľký Sjazd Katolícky

usporiadaje tohoto roku 29., 30. a 31. augusta v Szegedine.

Krátky program tohoto Veľkého Sjazdu Katolíckeho je nasledujúci:

Dňa 29. augusta v nedeľu ráno o 9. hodine **Veni Sancte.**

O 11. hodine shromaždenie **Katolíckej Ludovej Jednoty** pod veľkým šiatrom v Novom Szegedine.

Popoludní o 4. hodine:

I. verejné (zaháječné) zasadnutie.

O pol 7. hodine **Eucharistická processia** z kostola vnútorného mesta.

Dňa 30. augusta, v pondelok ráno o 8. hodine svätá omša v kostole vnútorného mesta. Od 9. do 12. a od 3. do 5. hodiny zasadnutia odborných tried.

I. Odborná trieda charitatívna a rozširovania viery vydržiava zasadnutia v paláci verejnej osvety. Predmety pojednávania: Obrana viery, kongregácie, obrana rodiny, záležitosti chudoby.

II. Odborná trieda verejnej osvety, vydržiava zasadnutia vo veľkej dvorane hlavného gymnázia. Predmety pojednávania: Kresťanské umenia, literatúra, tlač, ľudové knižnice, školské a voľnie vyučovanie, pohyby mládeže.

III. Odborná trieda sociálna, vydržiava za-

sadnutia vo veľkej dvorane mestského domu. Predmety pojednávania: Záležitosti hospodárske, priemyselné a obchodu.

V pondelok ráno o 8. hodine, v miestnostiach Katolíckeho Kruhu porada tovaryšských spolkov katolíckych.

Popoludní o 5. hodine:

II. verejné zasadnutie.

Večer o 7. hodine v Katolíckom Kruhu zatvorené zasadnutie, po čom tamže nasleduje spoločná hostina.

Dňa 31. augusta v útorok ráno posvätenie sochy **Veľkej Patrónky Uhorska** akožto večitých pamiatky terajšieho Veľkého Sjazdu na priestore pred kostolom sv. Róchusa v Szegedine. Ráno o pol osmej hodine svätá omša, kážeň, posvätenie a Korunovanie sochy. Za tým slávnostný pochod do Nového Szegedina.

Pred poludním o 11. hodine:

III. verejné (zaklučné) zasadnutie.

Popoludní v prítomnosti Veľkým Sjazdom vyslaných zastupiteľov vydržiavajú sa ešte:

1. Slávnostné zaháječné zasadnutie segedinského tovaryšského spolku katolíckeho.

2. Utvorujúce zasadnutie spolku profesorov náboženstva a katechetov na území čanádskeho biskupstva.

3. Zaháječné zasadnutie segedinského patrónážu katolíckeho.

K Veľkému Sjazdu Katolíckemu vymeniť si možno dvojake karty. **Členovská karta stojí 5 korún**, táto opravňuje ku všetkým zasadnutiam a shromaždeniam, vo verejných zasadnutiach ale ešte aj ku stalému sedisku. V cene členov-

skej karty obsažená je aj cena za ročnú knihu Veľkého Sjazdu, **Cena vstúpenky je 1 koruna**, táto vynímajúc zatvorené zasadnutia oprávňuje ku všetkým zasadnutiam a shromaždeniam.

Členovia Sjazdu už aj pre priechod cez most nosiť majú odznak Sjazdu. Odznak Sjazdu koštuje 30 halierov.

Ku Veľkému Sjazdu prihlásiť sa možno u **Krajinskej Jednoty Katolíckej** (Országos Katolikus Szövetség Budapest, IV., Ferenciek-tere 7.) kde členovia dostať môžu podrobné programy, karty, odznaky a certifikáty k cestovaniu.

V záležitosti bydlá obrátiť sa treba na riaditeľstvo Veľkého Sjazdu v Szegedine, ktoré má kanceláriu v Katolíckom Kruhu. Budu v Szegedine na pohotove bydlá v hostinách, internátoch a v privatných domoch izby osobitné a pre viacerých spoločné. Karty ku banketu dostať možno za 3 koruny u riaditeľstva v Szegedine. Ku Sjazdu prihlásiť sa vo veľkom počte najpohodlnej je cestou farských úradov alebo katolíckych spolkov.

Budapešť, 1. júla 1909.

**Krajinská Katolícka
Jednota.**

Biskupi Uhorska a IX. Veľký Sjazd Katolícky.

Prihlasy ku IX. Veľkému Sjazdu Katolíckemu dochádzajú každodenne v neočehávané veľkom počte. Je to zrejším dokazom toho, že sa katolíci konečne už aj u nás prebúdzajú. Na čele tohoto mohutného pohybu stojí najdôstojnejší sbor biskupský Uhorska, ktorý v prípisoch na predsedníctvo Sjazdu upravených prejavuje svoju radosť nad tým, že sa tieto Sjazdy každoročne vydržiavajú a uznáva otvorene jejich potrebnosť ku vzbudeniu katolíckeho presvedčenia a zveladeniu mravného a hmotného blaha krajiny a veriaceho ľudu. Z blahosklonných prípisov, ktoré posial na predsedníctvo Sjazdu jednotliví arcipastieri upravili uvádzanie nasledujúce úrivky:

Kardinal knieža primas Klaudius Vasary píše: Nevyhnutelne potrebné je skutočne, aby Katolícke Veľké Sjazdy pevným a slávnostným prejavovaním katolíckeho presvedčenia, po rozličných stranách krajiny k novému životu povzbudily ospanlivých a zmužilostou natchly kle-

sajúcich. Za potreby je, aby najvýznamnejší mužovia naši jejich prednáškami oduševnovali, poučovali veriací ľud po všetkých stranách krajiny, k obrane a opore najsvätejších záujmov a pokladov našich.

Kardinal arcibiskup jágerský Jozef Samassa, osvedčujúc svoje oduševnenie za Katolícke Sjazdy, IX. Veľkému Sjazdu Katolíckemu v Szegedine popri hmotnej podpore udeľuje biskupské požehnanie.

Julius Városov arcibiskup kaločský o Katolíckych Sjazdoch píše nasledovne: Naše Veľké Sjazdy Katolícke dosiahly veľkej významnosti pre celú krajinu nielen ako prostriedky obrany, lež spolu aj ako nápady bludov proti učeniu Krista a článkom našej viery namierených. Tieto prostriedky samobrany sú nám o to potrebnejšie, bo nepriateli naši ešte vždy neznajú dostatočne našu vieru a našu cirkev v mohutnom jej sriadení. My sme hrdí na to, že nás tak vztekla napádajú, bo je to znakom toho, že naši nepriateli boja sa nás najviacej. My ale vzdor týmto vzteklým nápadom nebojíme sa nikoho bo ten, čo premohol celý svet, s nami ostáva až do konca sveta, a my z najsvätejšej krve jeho každodenne čerpáme posilnenie a uduševnenie

Dr. Ján Csernoch, biskup čanádsky a krajanský vyslanec kresťanskej ľudovej strany okresu skalického o Katolíckych Veľkých Sjazdoch píše nasledovne: Bol som pri najprvom Veľkom Sjazde Katolíckom, súčasťou som sa i na všetkých pozdejších, pozoroval som na prejavovanie sa katolíckeho života tak v kostole ako v škole, tak v živote spoločanskom ako v obore cirkevnej správy: z vlastnej zkušnosti môžem teda tvrdiť, že katolícka restaurácia v Uhorsku začína sa s dobou, v ktorej vydržiavaný bol u nás prvý Veľký Sjazd Katolícky a že pri objavovaní sa katolíckych citov a náboženského presvedčenia vo verejnom a súkromnom živote najprvšieho riadu zastojný kruh prináleží vydržiavaným posial u nás osem Veľkým Sjazdom Katolíckym.

Dr. Ottokár Prohászka, biskup stolnobeogradsky o Veľkom Sjazde Katolíckom vyslovuje sa nasledovne: Zvlášte teším sa tomu, že tohoročný Veľký Sjazd Katolícky vydržiava sa v Szegedine, nech aj vidieky poučia sa o tých vznešených úlohách, ktoré treba nám vyplniť

nech sa presvedčia o tých šlachetných cieľoch, ktoré chceme dosiahnuť. Len keď ľud tie potreby pozná, aké vzbudzuje terajšia doba pokroku, roznieť sa v srdciach jeho oduševnenie ktoré chce a aj vie pracovať, ktoré chladnou hlavou a vrelým srdcom, istou rukou a zmužilou pravicom dá sa do práce a zvíťazí vo všetkých zápasoch.

O významnosti Veľkých Sjazdov Katolíckych takto vyslovujú sa arcipastieri Uhorska! Len zaslepení a zlostní nepriateli katolíckej viery môžu pred veriacim ľudom tupiť a žnevažovať tento pohyb, ktorý je prameňom znovzrodenia Uhorska v pravom duchu Krista Pána!

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

A predca sa hýbe ten svet katolícky a veriaci ľud voveľkom počte prihlasuje sa každý týždeň ku katolíckej Jednote. Darma broja proti nám židovskí advokáti, darma hádžu blatom do nás socialdemokrati a skalickí novinári darma vyplazujú jazyky a píšu: že katolícka Jednota je všeliaká, len nie katolícka. Ku potvrdeniu luhanin aké o katolíckej Jednote v jejích novinách roztrusujú, oprvažujú sa odvolávať ešte i na moravských a českých pánov biskupov, že tí vraj našu Jednotu tiež nedržia za katolícku. My si o veľa viacej vážime moravských a českých osvietených pánov biskupov, nežby sme o nich predpokladali, že oni nekatolícky a nanajvyš bezbožný smer skalických novin čo len jedným slovom schvalovali. Presvedčení sme aj o tom keby ktorýkoľvek z osvietených pánov biskupov moravských alebo českých vedel o tom, že sa skalické Ľudové Noviny naň odvolávajú, verejne by si vyprosili také vyznačenie a tie skalické noviny by zas tak pochodily ako s tým biskupským požehnaním s ktorým sa tak veľmi chlúbili a ktoré od vojenského pána biskupa nikdy nedostali. Naša ľudová Jednota je čisto katolícka. To ani netreba dokazovať. Presvedčení sú o tom vyše 200 tisíc katolíkov a medzi tymito vyše 31 tisíc Slovákov, ktorí ako verní členovia pevne sa jej držia a ktorých luhaniny «Ľudových Novin» od katolíckej Jednoty nikdy neodvratia.

O tomto svedčia aj shromaždenia, ktoré v

minulom týždni vydržované boli na nasledujúcich miestach:

Zár (stol. Szepes). Vo veľkom ľudovom shromaždení utvorili katolícku Jednotu 18. júla. Za miestneho správcu vyvolili jednohlasne horlivého farára Jána Hrizdos. Za členov dalo sa 166 veriacich zapísať.

Poprád (stol. Szepes). Utvorená Jednota vydržovala 18. júla shromaždenie, v ktorom miestny správca praepošt farár Georg Andreidesz oduševňoval členov krasnou rečou a kaplán Ján Kukura držal prednášku o katolíckej tlači, Jednota má tu posiaľ 200 členov.

Szepesalmás (stol. Szepes). Katolícka Jednota vydržovala tu 11. júla shromaždenie za prítomnosti početného ľudu. Rečnili: spirituál dr. Pavel Dolyák a kaplán Ján Elischer. Pri zakončení schromaždenia, obecnosť hlučnými ováciami oslavovalo rečníkov.

Szepesbéla (stol. Szepes). Veľké schromaždenie vydržovala tu už dávnej utvorená Jednota. O vážnosti a úspechoch Jednoty rečnil katechéta Andor Varsányi. Rečnili po tom ešte: učiteľ Andor Szvitana a železničiar Franc Pataky. Ku Jednote pristúpilo viacej nových členov.

Batizfalva (stol. Szepes). Shromaždenie katolíckej Jednoty v ktorom rečnil učiteľ na odpočinku Jozef Schneider.

Csütörtökhely (stol. Szepes). Veľké utvorené shromaždenie ku ktorému prišli aj susedné obce, vydržované bolo tu 11. júla. Medzi inými prítomní boli farari Ján Lipcsey a Ján Kors, kaplán Jozef Hübel a minorita Anton Schmiedmayer, atď. Shromaždenie zahájil Kornel Belcsék predstavený kláštora minorítov. O katolíckej Jednote rečnil Ján Bartos. Do Jednoty vstúpilo hneď 107 členov. Za miestneho správcu vyvolili predstaveného kláštora Kornéla Belcsék.

Szepestapolca (stol. Szepes). Utvorené shromaždenie Jednoty vydržované bolo 11. júla pod predsedníctvom farára Jozefa Kaczvinszky, Ciele Jednoty vykladal v peknej prednáške Ján Bartos. Do Jednoty vstúpilo hneď 105 členov. Za miestneho správcu vyvolený je horlivý farár Kaczvinszky.

Ďalšie shromaždenia vydržované boli ešte v obciach: **Varsány** (stol. Veszprém), **Lázi** (stol. Veszprém), **Fehértemplom** (stol. Temes), **Borhalom** (stol. Bereg), **Lajtaszék** a **Lorettom** (stol. Vas), **Ujfehértó** (stol. Szabolcs), **Hédervár** (stol. Győr), **Vica** (stol. Győr).

Nasledovania hodny príklad: Ruzomerská katolícka Jednota zaopatřila si zastavu za 600 t. jest šesť sto korún a za veľkej slávnosti dala ju posvätiť 18. júla. Ruzomerskí katolíci! pod touto zastavou bojujte všetci, Tak vám Pán Boh pomáha!

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kreštan-a»!

Revolúcia a detronizovanie šaha v Persku.

V Persku vypukla revolúcia a zakončila sa tým, že perský šah prinútený bol zrieknuť sa trónu. Perská revolúcia začala sa takmer už roku 1905. Prerský ľud zunoval veľký vplyv cudzincov a v prvom rade Rusov, keď aj Rusko vo vojne s Japanskou utrpelo porážku, perskí nacionalisti zdvihli sa proti šahovi a nadovšetko proti veľkému vplyvu aký Rusko od dávnejšieho času uplatňovalo v Persku. Pohyb ten bol tak mocný, že šah Muzaffer Eddin a aj jeho nástupca Ali Mohamed prinútení boli dať konštitúciu Persku. Šah Ali Mohamed však vyzdvihnúť chcel pozdej konštitúciu, čo ľud proti nemu všestranne pobúrilo. 1908 vo februári pokúsili proti nemu atténtát bombou, pri ktorom prišlo o život 20 ľudí, šahovi ale sa nič nestalo. Nepokoj širil sa po celej krajine a šah primítený bol s dedičom trónu utiesť do letohrada Baksa. Perský parlament vtedy ešte nepretržene držal sasadnutia. Od parlamentu ziadal šah aby mu vidal viacej liberalných vyslanov ku potrestaniu. Ponevác parlament žiadaných vyslancov neprepustil šah dal bombardovať palác parlamentu, pri čom mnoho vyslancov prišlo o život. Vojsko konečne vrútilo sa do parlamentu a polapalo vodcov opozície, ktorých poviažali a odovzdali šahovi. Vojsko ku bombardovaniu parlamentu viedol general ruských kozákov Liakov. Šah vtedy naložil, aby parlament ďalej vydržoval zasadnutia, bo on pri bombardovaní, ako povedal nemal iného cieľa, iba aby v krajine a hlavnom meste zaviedol priadok a potrestal vinníkov. O tri mesiace pozdej dal skutočne nový parlament vyvolíť. Onedlho ale rozkázal zas bombardovať mesto Tebris, ktoré bolo sídlom opozície. Čo skoro zas dal povolať viacej perských pohlavárov a popredných mužov peršského knazstva a prinútil ich ku podpísaniu listiny ktorou sa mali osvedčiť, že si nežiadajú konštitúciu.

Týmto skutkom pobúrili šah proti sebe nielen všetkých vyvodiacich politikov, lež aj obyvatelstvo Perska. Povstanie bolo všeobecné. Čaty povslalcov z mesta Tebris, cez Enseli, Binal, Dilman, Maraga a Marand blížili sa vždy viacej ku hlavnému mestu Teheranu. Šah darmo posielal svoje pluky proti povstalcum, jedon za

druhým utrpely porážku. Keď šah videl že povstalci jednotajne vífazia 5. mája tohoto roku dal zas konštitúciu Persku a nariadil aj nové volby do parlamentu. To už ale bolo neskoro. Povstalci blížili sa ku hlavnému mestu Rusko vyslalo síce regiment kozákov, viacej oddielov pechoty a delostrelcov ku zastaveniu povstalcov, tento manöver Ruska sa ale zle vydáril, bo povstalci predbehli ruské vojsko a 15. júla zaujali hlavné mesto Perska Teherán.

Šach videl, že je ztratený. Keď jeho preriedené čaty opustily Teherán, ušiel na ruské vyslanectvo a tam hľadal útulok, ktorý i našiel. Ale videl aj to, že svoj trón už ani pomocou Ruska neni vstave udržať. Nenávisť proti nemu vzala take rozmery, že keby ho boli popadli, akiste by ho boli usmrtili. Ale k tejto nenávisti dal aj dosť príčin. Ako sme povyš spomenuli rozohnal perský parlament a keď sa tento proti takémuto nezákonnému pokračovaniu ohradzoval, dal parlament bombardovať. I keď teraz povstali proti nemu, dal bombardovať i hlavné mesto a nie od neho záviselo, že Teherán nebol na rummy obrátený.

Perský šah Mohamed Ali Mirza len pred poltrefa rokom nastúpil na trón svojich predkov. Ale každý, kto znal perské pomery tušil, že sa dlho neudrží na tróne. Vedelo sa o ňom, že je nepriateľom konštitúcie, čo aj dokázal. Ľud sa čoskoro odvrátil od neho a ešte aj perskí knazovia vyhlásili proti nemu svätú vojnu. Šah inej podpory nemal, len ruských kozákov. No udalosti dokázaly, že ruské čaty boly prislabé k tomu, aby trón šachov upevnily. Keď nacionalisti vtiahli do Teheránu, ich počet stále vzrastal a ich vífazstvo bolo zabezpečené. Kozáci utrpeli porážku a šachov osud bol týmto rozhodnutý. Šah Mohamed Ali Mirza prinútený bol zrieknuť sa trónu. Jeho nástupcom na tróne je jeho jedenásť ročný syn sultan Ahmed Ríza, ku ktorému vymenovali regenta. V Teheráne nastal pokoj a poriadok, lebo vífazní povstalci nacionalisti uzavreli mier so šachovým vojskom, poľafne s kozákmi ktorý veliteľom i na ďalej ostal ruský general Liakov. Utvorili novú vládu, v ktorej ministrom vojny je vodca nacionalistov Šipachdar, ktorý už aj vydal prvé rozkazy, aby pokoj a poriadok bol zpätuvedený. Počas pouličných bojov v Teheráne na oboch stranách sotva

100 ľudí prišlo o život, ale tým viac bolo ranených. Zpomedi Europejcov nikto nebol ranený. Hmotná škoda ale je tým väčšia.

Nový kancellár v Nemecku.

Už od týždňov očakávalo sa, že kancellár nemeckej ríše knieža Bülow opustí svoje postavenie. Toto sa skutočne stalo. Nemecký cisár Vilhelm II., ktorý tým cieľom prišiel do Berlína, aby konečne riešil krízu, knieža Bülowa — na jeho vlastnú žiadosť — prepustil z jeho postavenia a udelil mu ku rádu čierneho orla brillianty. Za nástupcu kniežaťa Bülowa cisár Vilhelm vymenoval dosavadného ministra vnútra Bethmann-Hollwega, ktorý teda bude teraz kancellárom, ministerpredsedom a zahraničným ministrom pruským. Súčasne nastaly väčšie osobné zmeny aj v iných ministerstvách.

Cisár Vilhelm sa od odstupujúceho ríšskeho kancellára kniežaťa Bülowa veľmi srdečne odobral. Prijal ho v cisárskom kaštieli na výsluchu, ktorý trval poldruhej hodiny. Cisár sa s kniežaťom za poldruhej hodiny rozprával, chodil s ním popod pazuchy a pri odobierke ho viacrás objal. Zatým šiel s ním do zahrady pri kaštieli na brehu rieky Spree ležiacej. Cisár tak chodil s kniežaťom v zahrade, že ho každý mohol vidieť. Cisár aj nového ríšskeho kancellára a ostatných nových ministrov v zahrade prijal. Medzitým cisarovná Augusta s kňažnou Viktoriou Lujzou byly sa odobrať od manželky kniežaťa Bülowa.

Odstupujúcemu ríšskemu kancellárovi cisár Vilhelm v osobitom reškripte vyslovil svoju najvrelšiu vďaku za tie služby, ktoré jemu a nemeckej ríši preukázal. Takýto vrelý prípis cisár na odstupujúceho štátnika ešte neupravil. Tento prípis dokazuje, že knieža Bülow v tej najlepšej shode opustil svoje postavenie a že si nesie sebou do pensie aj osobné priateľstvo cisárovo. Že cisár si veľmi oceňuje služby kniežaťa Bülowa, dokazuje i to, že Bethmann-Hollwega na jeho návrh vymenoval za ríšskeho kancellára.

Knieža Bülow sa celkom utiahne od politiky. Nového kancellára nemeckej ríše Bethmann-Hollwega celá nemecká tlač s priateľskými slovami víta. Od konservatívnych časopisov sa iné ani nedalo očakávať. Zvelebujú jeho samostatne smýšľanie, idey, chvália jeho mimoriadnu vzde-

lanosť a páru nemajúcu pracovitosť. On je prvým ríšskym kancellárom, ktorý nie z diplomatického sboru sa dostal na čelo vlády a na stolec ríšskeho kancellára, ale za to sa vie o ňom, že operáciám diplomacie sa skoro naučí a preto rozhodnutie cisárovo schvaľujú. Všeobecnou mienkou je, že na súcejšieho človeka, než je Bethmann-Hollweg, by najbližšiu budúcnosť nemeckej ríše ani nebolo možno sveriť. Uvidíme. Prv než slnce zajde, není dobre deň chváliť.

POLITICKÉ CHYRY.

V čiernom rúchu.

Na 28., 29. a 31. augusta zvolaný je Veľký Sjazd Katolíkov Uhorska do Szegedína. Túto príležitosť použily skalické «Ludové Noviny» a na prvom mieste posledného čísla vyzývajú slovenských katolíkov, aby sa toho Sjazdu v meste Szegedíne súčasťnili «**v čiernom rúchu odení, so zástavami a krížom čierne zastretým.**» V Szegedíne vraj budú hlásať svoj katolicizmus, svoj lásku ku bližnému, svoju mierumilovnosť Rakovszky a Párvy. Podme vraj do Szegedína a pozrime sa na tie stĺpy uhorského katolicizmu! — Tá farizajská čeliadka skalichých novín ku potupeniu katolicizmu použije každý prostriedok. Ako židia, fraimaureri a socialdemokrati v každom čísle jejich novín hádžu blatom do všetkého čo je katolícke, podobne to robia Skyčak a Blaho v «Ludových Novinách.» V spomenutom farizejskom vyzvaní oslovujú slovenských katolíkov, aby išli k Veľkému Sjazdu do Szegedína v čiernom rúchu, so zástavami a s krížom čierne zastretým. Takouto smutnou processiou vyslobodený má byť pán Hlinka, bo tam volať budú Párvyemu a Rakovszkému, predsedovi Katolíckej Jednoty: Hľa tu vaše dielo katolícke a kresťanské! — Čudovať sa musí človek ako ľudia zdravého rozumu takéto hlúposti popísať môžu. Nuž, či nie vy sami ste tomu na príčine, že pán Hlinka posial sedí v Szegedíne? Včul ho chcete vyslobodiť a brízgate na tých, ktorí by Vám pri tom na pomoci byť mohli. Búríte zas ľud, aby sa ku katolíckemu Sjazdu dostavil v

čiernom rúchu so zástavami a s krížom čierne zastretým. Či tu už i sám kríž, znamenie to Spasenia uvádzate na posmech? Slovanski katolíci, ktorí vieru otcovskú v plnej čistote zachovali a ktorí laskou horia ku všetkému dobrému, šlachetnému a svätému, v čierne rúcho oblieť sa musia, keď považia, ak ľahkomyselne a zlostne katolicizmus zneuvažujú tí, čo sa im natísajú za stĺpy a vodcov: Blaho a Skyčák!

Sekulárizácia.

Ako je známe, stolica Hajdu ešte na svojom v máji vydržiavanom valnom shromaždení uzavrela, že snemovňu vyslancov prípisom požiada, aby zaviedla pohyb ohľadom sekulárizácie cirkevných majetkov a že všetky právomocnosti krajiny v obežníku požiada, aby tento pohyb podporovali. Ako teraz z Debrecinu sdeľujú, podžupan stolice Hajdu tieto dni poslal tento prípis predsedníctvu snemovne vyslancov a jeden exemplár prípisu spolu s obežníkom poslal cieľom osvojenia právomocností hlavného a sídelného mesta.

Vyučovanie gazdovského ľudu.

Minister orby Ignác Darányi po skončení poľných prác v celej krajine opäť chce uviesť vyučovanie gazdovského ľudu a naukobehy o domácom priemysle. V obežnom nariadení vyzval teda stolice a stoličné gazdovské spolky, aby sa ešte tento mesiac hlásily tí, ktorí chcú mať účasť v zariadení naukobehov, aby predostreli svoj podrobný program, taktiež aj rozpočet naukobehu, aby v jaseň bez ztráty času sa mohlo začať vyučovanie gazdovského ľudu.

Z CUDZOZEMSKA.

Pohyb gréckych dôstojníkov. Dôstojníci gréckej armády sa už od mesiacov hýbu a ich pohyb hrozí nebezpečím. Istý v Athénach vychodiaci časopis odhaľuje tajnú revolučnú prácu, ktorú organizujú vojenski dôstojníci, ale im pri tejto práci pomáhajú aj spisovatelia, učenci a úradníci. Revolucionári sa volajú «novým vojenským výborom» a organizujú sa na spôsob mlado-tureckého výboru. Dôstojníci sa dosiaľ v menších skupinách radili, aby nevzbudili podozrenie. Minulý týždeň ale v dome nadporučíka Kacimihaliho sišlo sa vyše 160 dôstojníkov, ktorí uzavreli, že započnú aktívnu činnosť. V tom prišiel jeden dôstojník miestneho veliteľstva, aby sprisahancov upozornil; o volačo pozdejšie prišiel sám veliteľ athénskej posádky a rozkázal dôstojníkom, aby šli domov a ostali doma v izbenom väzení. V nasledujúci deň nadporučíka Kacimihaliho a ešte sedem malých dôstojníkov zatkli a zaviedli proti nim prísne vyšetrenie.

Nový vojenský výbor má v Athénach 350 mladých členov, ale aj vidiecki dôstojníci sú s nimi jedným-

selní. Uzavreli, že odteraz sa len vo veľmi malých skupinách budú radiť, aby nevzbudili rúch. Dôstojníci žiadajú, aby ústava nebola narušená, aby z floty a z armády všetky kniežatá odstránili a dali im iné postavenie, aby hlavné veliteľstvo na čele ktorého stojí dedič trónu, zrušili a aby reorganizáciu armády na cudzozemských, po prípade nemeckých dôstojníkov sverili a tých vyšších dôstojníkov, ktorí sú neupotrebitelní, prepustili. Sprisahani dôstojníci chcú pokojne pokračovať, ale keby sa nenašlo vlády, ktorá by bola ich program náklonná uskutočniť, nebudú sa desiť ani násilia.

BESEDNICA.

Vystrkovčania v Nitre a v Močenku.

Napísal: Ján Horváth, káplán vystrkovský.

(Pokračovanie.)

V pondelok ráno o pol štvrtej som zobúdzať mladíkov: «Föl, föl vítezek Mocsonokra!» Poskákali všetci jako obarení, a chystali sa do Močenku, do mojho rodiska. Pán podpredseda a Plecho odcestovali v nedeľu s večernajším vlakom domov: do Vystrkova, lebo sa obávali že bude doma hromobitie. My nemajúc ženy ako neodvisli kabriňáci chceli sme si dopriať toho výletu. Posadalo nás päť na fiaker a šiesty bol kočiš. Hintov až tak pukal pod nami. Koničky boly chudé, jako osy, obávali sme sa, že sa nám dakde na ceste vyvalia. Likvény si sadol podľa kočiša, aby ho dúril, žeby poháňal tie chudé «táltoše». Sotvä sme vyšli z Nitry, už sa nám prihodilo nešťastie. Kočiš zaspal na baku, a jedon furman idúc vedlanás bacol sa do nášho vozíka. Zlomilo sa na šťastie voľa čo takého čo sa dalo hneď aj popraviť. Išli sme ďalej. Zas nám zaspal kočiš. Čo si s týmto človekom počať? Napomínal som ho, to ale nič neosožilo. Tu návrhol Jožko Psenyansky, ktorý skoro po celej ceste mlčal, aby sme si dačo zaspievali, tak snáď kočš nezaspí. Návrh sme prijali. Ponevác Jožko predniesol ten návrh, teda on musel aj začať. Zaspieval marš spolkov tovaryšských: «Föl fiúk munka vár...» Potom nasledoval Likvény:

«Vystrkovský šuhaj som,
Ja sa lúbim dievčencom.
Oni na mňa volajú,
Vinečko mi núkajú.»

Včul nasledoval v speve Vilko:

Pijem ti bratričku, na zdravie,
Na tvoje i na naše
Glo—glo—glo—gloria!
Takto sa vinečko pija
Od večera do rána!

Věul som já mal spievať. Veď ale čo? Tu máš, zaspieval som takto:

Keď som išol na dol, na dol, na dol,
Fajku som si zabol
Keď som išol zdola, zdola, zdola
Vytaj fajka moja.

A konečne Karolko zaspieval túto:

Teraz si Anička,
Teraz že si rozváž,
Za dvermi palica,
A na kline korbáč.

Tento liek ozaj pomohol. Po celej ceste sme ručali kočišovi do ucha, tak že on veru nemohol zaspáť. Ľudia išli z Cabaja na jarmok do Nitry, pozerali za nami, čože je to za spoločnosť, že tak zavčas ráno prespevuje. Krútili hlavou a išli ďalej. Niektorí boli tak smelí sa opýtať: kdeže ideme? Vilko odpovedal, že na pohrab do Močeniku. Cvičíme sa v pesničkách lebo štvorhlasne budeme spievať.

Viezli sme sa cez Cabaj, a tam sme videli jedného chlapa, ktorý bežal ako splašený švec. Doista musel volačo ukradnúť, že ho tak pohonili. Jako sme sa približovali k Močenku, tu celé «karavány» tiahly na jarmok do Nitry. Už z ďaleka nás obdivovali čo to za ľudia, mysleli si; a keď prešli vedľa nás, zdvihli čapice a salutovali nám uctive. Na prvom voze videl som aj jednu známú, a síce moju volakedajšiu susedu: Aničku Frndovú, ktorú som jako chlapčisko nie jedon ráz vytrhal za vlasy. Preto jej hádam ani nechcelý rásť vlasy na hlave, lebo mala len takú homolku. Na druhom voze viezli sa kráľovani, a tí nám už z ďaleka kývali, pretože ma znali: volali tu ide kaplanko vustrkovský. To však maďarský povedali, — bo sú to maďari. Čudno vypravajú maďarský, schádzajú sa totiž jednotajne s močenčanmi, preto niekoľko slovenských slov prevzali i do svojej reči a tak niektorí veru divne vypravajú maďarský. Keď močenčan chce dopáliť kráľovana, vtedy mu toto povie: «Hallá keé sused uram, nem látta a kravičkámat, csingilingí vót a nyakán!» Istému kráľovanovi stratila sa totiž volakedy kravička, a preto sa svojho suseda nasledovne pýtal: «Hallá ké, nem látta a kravičkámat, csingilingí vót a ňakán», takto miešajú aj slovenské slová medzi maďarské.

Medzi tým prišli sme k jednému majeru, ktorý sa predtým volal: «Odersvet», věul je pomadačený: «Ujvilág». Je to tiež pamäti hodné miesto pre mňa, lebo mnoho rázy som premeral tú cestu z Močenku na Odersvet. Doviezli sme sa k vinohradom močenským, a tie majú veľkú významnosť pre močenčanov. Čo je Abbázia alebo Tr. Teplice pre bohatých pánov: to sú vinohrady pre močenčanov. Močenčan nemá na to peniaze, aby vyhľadával voľaké kúpele, a preto okúpe sa radšej «z nútra» s vinečkom. V nedeľu alebo vo sviatok po litanách obyčajne vezme gazda kapsu na pleco a hajdá! do vinohrada «na mulatság». Najde si niekoľko kamarádov a hneď je spoločnosť hotová. Že kto fraštacké víno pije, dostane raka, tak to aspon vypravajú;

majú na to aj verš: «Fraštaka, Fraštaka! dostaneš od neho huncutského raka.» Kto zas močenské víno pije povedajú dostane červený nos:

Keď pijete vinečko močenké
Dostanete nosčeky červené.

Je právdza, že z týchto «kapsárov» mnohí majú nosčeky červené, ale to sotva z toho nasleduje že piju močenské víno. Však i nejedon nepriateľ «alkoholu» dostane červený nos, bár hádam ani neni milovníkom močenského vína.

Konečne dohabali sme domov. Vráta boli otvorené a sestry ma už očakávaly; na ulici stála hromada detí, boly zvedavé, kolko sa nás na tom koči nahrne. Poskákali sme dolu z hintova, a občerstvili sme sa s niekoľkými štamperlikami, bo veru trochu nás oziabalo po ceste. V kročím do kuchyne a vidím, ako je všetko vybielené, očistené. Čo? Veď ste ešte nemali hody, že ste všetko olíčili a očistili! Sestrýn syn Vineko mi všetko vyzradil. Jak on totižto dobehol domov a oznámil, že ta prídem aj s mojimi vustrkovčanmi, dali sa do roboty, a cez jednu noc všetko vybielili, vyčistili, dlážku vydrhli, tak že som bol celkom prekvapený. A vskutku, kurence utrpely veľkú porážku, bo nás už vysmažené očakávaly na prestretom stole. Vypili sme si kávy, niektorý sa napil mlieka, a kurence sme si nechali na neskoršie, pretože mojím chasníkom ukazať som chcel najprv močenské znamenitosti. Predovšetkým som ukázal mojím hosťom biskupsku zahradu a kaštiel biskupský. Moji mladíci až hýkali nad krásou paláca. Povedali aj: «Keby sme ho tak mohli preniesť do Vytrkova, v takom paláci by bolo radosť zábavy vydržiavať. Pán biskup by to zaiste dovolil našemu Spolku tovaryšskému, ktorý on každoročne tak veľkodušne podporuje. Ako sme sa prechádzali po zahrade, tu nám predskočí môj milý priateľ: pán zahradník. «Servus Janko! vitaj u nás! Však sa radujem, že si nás prišiel navštíviť.» Predstavil som mu mojich mladíkov, a už nás aj fahal k sebe na pohárček «čertoviec». «Bratku môj mily», povedal som mu, «vdačne ťa navštívime, ale najprv ukáž týmto pánom «Glashaus.» «Veľmi vdačne.» A s tým zaviedol nás do «Glashausu», kde nám poukazoval neobyčajné a len v teplých krajoch jestvujúce kvetiny, stromky. Videli sme tam figy, ale nie také, jaké sa ukazujú rukami, lež opravdové. Videli sme aj «ananáse», ale tieto sme len ovoňat smeli, lebo ich zasielajú len na biskupský stôl a nie pre vustrkovčanov. Keby pán zahradník nebol tak pedantný a prísny, jako ho poznám, veru bych bol jeden «ananás», «upizol» na ukážku vustrkovčanom. Báť som sa ale pána zahradníka. Však keď budem mať to šťastie sa vyprávať s pánom biskupom nezabudnem na vustrkovčanov, a vyprosím pre nich aspon jedon «ananás».

Věul nás pojal pán zahradník a pohostil nás vyborne. Jeho panička tuším popredku vedela, že prídu «vzácní» hosti z Vytrkova, a takými fajnovými koláčkami nás pohostila, že tá veľká mysa hneď zostala prázdna. Pán zahradník nás ponukol prstenkovými ci-

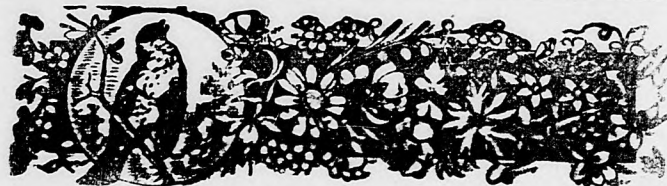
gármi. Moji mladíci sa veľmi dobre cítili, a nemali chuti ďalej ísť. Ja som však už na dvanástu hodinu chcel byť v Nitre, keď sa ale všade zabavíme, vtedy ani za dva dni sa nevymotáme z Močenku. Slovom: moji mladíci začali «štrajkovať», že oni veru nepojdú tak friško z Močenku. Už som videl, že mi na poludne nebudeme v Nitre. Bolo už skoro 9 hodín, a pán zahradník ledvá pustil mojích vystrkovčanov. Isli sme veľú do vizity k pánu organistovi. Veľké oči otvorili, na nás že kde sme sa tam vzali. Pán organista vybehol zo zahrady, kde sa obýčajne v slobodnom čase zaoberá. Musím totižto spomenúť, že na ďaleko je chytrý, ako šikovný zahradník. Id len milý čitateľu, navštív v lete jeho zahradu, a najdeš tam zriedkave utešené kvety a krásne zariadené vnohrada; to všetko je dielom jeho usilovnosti a vytrvalosti! A není už mladý človek. Vstúpil do 70-ho roku ale preto jeho myseľ je bystrá, telo rezké, a ducha je vždy veselého. Láska ku prírode a zaoberanie sa s tými kvetinami je príčinou, že tak telesne, jako i duševne zostal zdravý, veselý a bystrý. Práve i veľú pribehol z roboty. Radostným duchom nás privítal. Mnohých organistov už poznám a ešte som nevidel takého, ktorý by bol býval smutný, zagelený. A močenský organista? To ti je samá veselost a radosť! Sotvá nás zaviedol do izby, už stváral žarty, že moji mladíci sa až pukali od smiechu. «Či sme mu doniesli tie vystrkovské jelitá», pytal sa nás. «Veru sme doniesli pán organista», povedal Vilko, «ale každý len svoje jelitá, však aj tie su vystrkovské.» Tu nám priniesol zo svojého červeného vína, aby sme mohli povedať vo Vystrkove jaké má červené vino močenský organista. To ale aj išlo do krve. Moji mladíci hladeli na policu, kde bolo ale 30 pipasárov. Chutno sa zasmiali ponevác ešte toľko pipasárov nevideli ani v sklepe. Aj toto je jedna «specialita» močenského pána organistu. Toľko a takých významných pipasárov na ďaleko nenajdeš. Každý má inakšiu «historiu.» Najväčší je asi pol druha metra a tento najlepšie poznám, lebo ako som bol volakedy jeho žiakom, potiahol ho pár rázy po mojom chrbe. Ale ukázal nám pán organista aj všelijaké neobýčajné cigáre z ktorých by mohol celú výstavu zariadiť. Zvláštne sa mi lubila jedna cigara. Tlstá bola jako kvôl, a dlhá ale na dva decimetre. Dostal ju do daru od pána Bartasyho, kanonika nitrianskeho. Ledva ju mohol do úst strčiť, taká bola hrubá. Čul som aj, že tri dni na nejkúrnil až ho usta zabolely na toľko, že ich ledva vedel otvoríť. Preto milý čitateľu, jestli máš voľaakú «štrumpandlovú, speciálnu cigaru», pošli ju pánu organistovi močenskému do sbierky a on ti bude za to povďačný.

(Dokončenie nasleduje.)

K našemu vyobrazeniu.

Vyobrazenie terajšieho čísla predstavuje nám vodopad, Nadevšetko v skalnatých krajoch vídať väčšie i menšie vodopady. Pri vľekých riekach, ktorých koryto

na daktorom mieste znížilo sa vulkanickými výbuchmi povstali vodopady obrovských rozmerov, pri ktorých voda hroznou silou valí sa do hlbiny. Najznámejší je vodopad Niagara v Spojených Štatoch Severnej Ameriky. Na riekach Kongo a Zambézi v Afrike sú tiež chytrné vodopady. Obraz tohoto čísla znázorňuje nám vodopad v anglickej Guiane, kde voda padá z výšky 740 stóp.

CHYRNÍK.

Jeho veličenstvo kráľ v Ischli. Jeho veličenstvo vo stredu 14. júla o 8. hedine na osobitom vlaku odcetstoval z Viedne do Ischlu, kam príšiel popoludní o 1. hodine 40 minútách. Jeho veličenstvo na nádraží privítal miestodržiteľský radca gróf Salburg a ini hodnostári ktorých jeho veličenstvo milostive oslovil a potom za srdečných ovácií obecenstva zaviezol sa do svojho letohrádku. Jeho veličenstvo sa teší znamenitému zdraviu, čoho dokazom je, že po svojom prichode do Ischlu si hneď zapoloval. Šťastie mu prialo, bo zastrelil pekného jeleňa desaťparožiaka. Jeho veličenstvo ostane v Ischli de 27. augusta, v ten deň pojde na slávnosti sriadené z príležitosti 100 ročného výročitého dňa boja Tyrolska za slobodu.

Organ korunovačného chrámu. Jeho veličenstvo kráľ na pamiatku svojho 40 ročného kráľovského jubilauma Matiašovmu korunovačnému chrámu v Budíne daroval jeden obrovský utešený organ. Tento organ tieto dni už postavili a vydržiavali aj próbu. Na jednej próbe prítomný bol i minister náboženstva a výučby gróf Albert Apponyi, ktorý vyslovil svoje veľké uspokojenie. Odborní znalci s uznaním hovoria o konštrukcii a tóne organa a hovoria, že je to znamenité dielo. Tento organ stál 50,000 korún. Po prvý raz chceli na ňom hrať 8. júna, vo výročitý deň korunácie, ale elektrické zariadenie vtedy ešte nebolo hotové. Organ ženie totižto elektrická sila. Obrovský organ v auguste odovzdajú svojmu povolaniu asice alebo 15. augusta, vo sviatok Nanebevzatia Panny Marie, alebo 18. augusta, vo výročitý deň narodenia kráľa alebo konečne 20. augusta, vo sviatok sv. Štefana, prvého kráľa uhorského.

Načo obrátia katolícki kňazi svoje peňaze? Ján Berger professor bohoslovía na budapešťanskej univerzite, ktorý tieto dni zomrel, svoj na Švábhegyi ležiaci 60 quadratných siah obnášajúci majetok v svojom testamente poručil Kollegiumu sv. Imricha. Krom toho zanechal devať katolíckym ústavom po 300 korún, chudobným IX. okresu 300 korún, chudobným švábhegyským 150 kor. a na sv. omše 1000 korún. Už aj v živote svojom podporoval bohato katolícke spolky a ústavy:

hmi
ých
ejší
me-
tiež
ám
šky

stvo
dec-
o 1.
pri-
no-
tom
jho
dra-
chlu
ého
chli
ené
lska

stvo
ubi-
da-
ieto
óbe
Al-
nie.
óne
gan
t 8.
ade-
lek-
jmu
ebe-
deň
atok

Ján
ver-
iaci
jom
oho
rún,
egy-
ži-
vy:

Vodopad.

kňazskému penzionalnému fondu ostrihomskej diecese dal 6000 korún, na sirotský dom katolíckych učiteľov 3000 korún, na kostol sv. Imricha 1000 korún, na sirske katolícke missie 5000 kor. Okrem toho bol základným členom takrečeno všetkých katolíckych spolkov. — Dr. Rajmond Rapaics jágerský opátkanonik dal na obnovenie kostola obce Tiszafüred (stolica Heves) 10 tisíc korún.

Počet biskupstiev. Na celej zemi je 1027 kat. arcibiskupstiev a biskupstiev. V Európe 605, v Amerike 249, v Asii 44, v Afrike 13. Vysvätených biskupov bez diecezi bolo podľa ostatného popisu 456.

Chýry z biskupstva košického. V košickom kráľovskom konvikte od 1. septembra zaplnia 6 miest. Prijatí konviktori dostanú tu celú zaopateru zdarma. Z týchto miest zaplňujú: 3 minister výučby; 1 košický biskup dr. August *Fischer-Colbrie*; 1. dr. Melchior Takács praelát praemonštratský a 1 kardinal knieža primas Klaudius Vasary, arcibiskup ostriholnský. — Vyborové zasadnutie košického alumnea vydržiavané boľo 10. júla pod predsedníctvom preláta kanonika Stefana Lessko. Ku prijatiu do alumnea hlásilo sa 70 žiakov, z ktorých prijali 32 asice polovičku z košických gymnasiastov a polovičku z praeparandistov. — Dr. Blásius Horváth vstúpil do katolíckeho patronážu ako zakladateľ so 100 korunami. — Adalbert Petsár, ministrom výučby, vymenovaný je za profesora ku košickej praeparandii. — Spolok katolíckych tovaryšov usporiadal 11. júla veľmi podarený výlet do Óruzsín. — Minister obchodu Franc Kossuth, za pozdravenie, ktore katolícky tovaryšský spolok nedávno naň upravil, veľmi pekne sa poďakoval. — Spolok kresťanských socialných robotníkov usporiadal 18. júla peknú zábavu. — Edmund Lengyel košický maliar shotovil pekný obraz sv. Michala pre oltár kostola v obci Pólyi. Pochvalne známy maliar tento maloval najnovšie aj veľmi podarenú a umelecky prevedenú podobizeň osvieteného pána biskupa. Skvostný obraz ten už aj visí v jedálni biskupskej. — Kryptu kniežata Franca Rákoczi II. minulý týždeň navštívilo veľa cudzincov, vzlášte žiakov zo všetkých strán krajiny. — V obci Mezözombor, na území košického biskupstva, horlivostou miestneho farára Jána Sándor vydržiavané bolo veľké ľudové shromaždenie v ktorom jednohlasne utvorili katolícku ľudovú Jednotu, do ktorej vstúpilo 95 členov. O toto shromaždenie a vôbec o Katolícku ľudovú Jednotu veľké zásluby má grecko katolícky farár Ludvig Toma. — Štefan Telegdy farár zo Szikszó a okresný vicedekan posvätil nový kríž v obci Hernádkeres. Slávnostnú reč držal Josef Káger farár z Bodóköváralja.

Vojenské cvičby. Tretí batallion v Trenčíne a v Ružomberku ležiaceho 15. honvédskeho pešieho pluku — asi 460 chlapov a 25 dôstojníkov — tieto dni prišli pešo do Nového Mesta nad Váhom a do okolitých obcí. Vojsko do 31. júla tam ostane a bude konať cvičby v strieľaní. V Prešporke ležiaci 13. honvédsky pluk na okolí Čachtie, pri Čiastkovciach a pri Hráchovišti bude konať podobné cvičby.

Najstarší sluha krajiny. V Dolnej Stregovej (Alsó-sztregova st. hontianska) tieto dni bola pekná slávnosť. Minister orby Ignác Darányi totižto birešovi Georgovi Šomrákovi, ktorý nie menej ako 71 rokov slúži u Madáchovskej rodiny, udelil skvostnú vyznačujúcu listinu a 10 dukátov odmeny. Vyznačenie vernému sluhovi, ktorý r. 1338. vstúpi do služby, odovzdali za veľkej slávnosti.

Levočký odpust 2-ho júla. Do pätnásť tisíc ľudí bralo účasť na levočskom odpuste dňa 2. júla. Keby bol príjemnejší čas býval, bolo by tam viac ľudí bývalo, ale ustavične dážď pršal, tak že na Marianskú horu ani z mestského kostola nešla processia. Oravski a liptovskí, taktiež košickí a zemplianski pútnici dovezli sa osobitnými vlakmi. Na Hore bola pre veľký dážď len jedna kázeň, kým inokedy riadne tri kázne bývajú. V mestskom kostole bolo 5 slovenských kázni a jedna nemecká. Kňazov bolo okolo 70. Keby sa ľudia tuhšie zaujali za milodary, tak na takto rok by hádam nový kostol celkom vystávený i ozdobený byť môhol.

Chýry zo Sáriša. Dr. Ján Vályi osvietený pán biskup grecko katolícky, na pamiatku svojho 20 ročného jubileuma biskupského zaumie nil si postaví ústav pre grécko katolícke mnišky, ktoré sa zaoberať budú s výchovou dievčienec. Ku tomuto cieľu obetoval zo svojho 400 tisíc korún. Ústav, do ktorého uvedené budú mnišky už stavajú. — Z príležitosti zväčšenia tunajšej elektrickej osady, zadovážili motor, ktorý stojí 100 tisíc korún. — Stoličný výbor zadal ku snemu prosbu o zvýšenie platov od foršpontov. Povýšenie platov za foršponty je vec v každom ohľade spravodlivá a leží v zvláste v záujme ľudu. — Veliteľ košickej vojenskej posádky na vedenie dal obecnstvu, že v čas žatvy od 18. júla do 7. Augusta k pomáhaniu pri žatve, na prosbu pusti domov vojakov. — V hospodárstvach: Szentes, Mezökövesd a v Máramarosi 7000 žencov čaká na robotu. Ponevác je tohoto roku miestami veľmi smutná žatva, hospodári potrebujú aj menej žencov. Socialdemokrati, ktorí cez zimu huckajú ľud, aby nestal do roboty, ubohým robotníkom včul nemôžu dať ani roboty lež ani pomoci. — Na mnohých miestach ponosuje sa ľud, že je v obehu veľa falošných koruniek. Falošné koruniaky ľahko poznať, bo sú žlté a kol do kola neni opatrené nápisom. Kto udáva falošné koruniaky, toho treba vrchnosti oznámiť. *Bardijov:* Dr. Alexander Præsanszky pravotár, syn známeho notára z Hethársu, otvoril tu pravotársku kanceláriu. — *Zboró:* V chýrečnom kaštieli Franca Rákoczi II, minister orby Ignác Darányi od 1. októbra zariadi vychovateľský internát pre lesnícke deti. — *Nagysáros:* Ján Szabol prišiel tieto dni opilý domov z jarmaku, začal ženu biť, v chyži lámal a drúžgal všetko, čo mu pod ruky padlo. Žena utekala do súseďov o pomoc. Za ten čas ale korhel pomstil sa na svojom pol druhu ročnom decku, ktoré ležalo v chyži a začal ho ukrutne biť. Kým prišli *fise* lia, dieťa bolo tak zbité, že na druhý deň zomrelo. Korhela zatkli žandari. Ak hrozné nešťastia zapričinuje tá prekliata pálenka. Nesvedomiti ľudia ale sa jej predca nevarujú, —

Abos: V tunajšom kaštieli vypukol oheň, ktorému padlo v obeť celé stavenie. — **Roskovány:** Zbojníci vlámali sa 6. júla na faru, do rýchtára a do domu hospodára Jána Bányász. Pokradli slaninu, plátno, bielizeň a iné veci. Jedon zo zbojnikov zabudol na fare palicu, na ktorej mal vyryté meno: Ondrej Verespej ovčiar. Táto palica prezradila zbojníka, u ktorého našli viacej ukradených vecí. Teraz už sedí v chládku.

Chýry zo Spiša. V Kézmarku vyvolili za r. k. farára s 30 hlasmi tamojšieho pána kaplána Jána Janecskó. Dr. Ján Ruszinyák kaplán novovesský dostal 18 hlasov. Pri prvom hlasovaní dostal aj Franc Turcz farár novolubovenský 10 hlasov. — Ján Gergelyi mestský kapitán kézmarský dňa 8. júla mal sobáš so slečnou Irénkou Schönwiesner, dcerou spiško-sobotského doktora. — Jozef Hübel kaplán šavnický preložený je do Letanovec. Rudolf Schönwiesner kaplán v Letanovcäch za vychovavateľa šiel do Szinyeujfalu ku kamarášovi Alexandrovi Kőszeghy. — Minister orby Ignác Darányi Karolovi Drobni, gazdovskému služobníkovi v Lučivnej a Martinovi Kovalán gazdovskému robotníkovi v Dolyanoch, za ich dlhoročnú vernosť, usilovnosť a dobré chovanie sa vyslovil svoje uznanie s čestným diplomom a obdaroval ich s 50—50 korunami. — Za minulého pol roka sa z našej stolice o 1098 osôb viac vysťahovalo do Ameriky ako minulého roku za ten istý čas. — Cez leto minulého roku obrátilo sa na poprádskvej železničnej stanici 45 tisíc 724 osôb, roku 1907. len 39 tisíc 844 a roku 1906. len 33 tisíc 565. Tieto čísla jasne svedčia o tom, že naše čarokresna Tatry z roka na rok viac a viac cudzincov navštevujú. — V Nižnom-Šmeksi bolo do 3-ho júla 140 hostí, v Barlangligete (Belanská-Höhla) bolo do 6-ho júla 700 osôb, vo Fekete hegyu (pri Ondrišlu) bolo do 3-ho júla 122 osôb, v Tátralomnici bolo do 25-ho júla 212 osôb, v Tatra-szélplaku bolo od 1-ho januára do 5-ho júla 919 osôb. — V Spišskej-Belej vystavili blízko mesta nový kúpeľ na miesto starého za 80 tisíc korún. Voda má liečivú moc proti reume a proti ženským chorobám. Minulého týždňa mali sme ustavičné dážde. Bože smiluj sa nad nami a daj nám už jasného povetria, aby sme seno a datelinu domov dostať mohli.

Falošné korunníky. V poslednom čase v Budapešti je v obehu veľa falošných korún. Následkom toho hlavný policajný kapitanát vyzýva obecnosť, že v páde by dostalo falošnú korunu, nech ju pošle na hlavný kapitanát. Súčasne prosí obecnosť, aby cieľom ľahšieho vystopovania falšovateľov, buďto písomne, buďto ústne oznámilo, že za jakých okolností prišlo k falšovanému korunníku.

Utopil sa. Dňa 8. júla 14 ročný Alexander Adler, ktorý prišiel z Budapešti na návštevu svojho pokrevného Jakuba Gelbwachsa do Viesky (st. Nitr.), počas prechádzky spadol do Váhu a utopil sa. Jeho mrtvolu ešte v ten deň vylovili.

Obeť opilosti. Robotník Jozef Orašan vo Fiume v nedeľu v noci opilý šiel domov na svoj byt na trefom

poschodí. Tam prikrečil ku oknu a pravdepodobne ztratil rovnováhu vypadol na dlažbu. Naskutku sa zabil.

Zhorely tri deti. Minulý týždeň popoludní pri Prešove (Eperjes), na tani gazdu Jána Kralována chytil sa stoh slamy. Oheň zapríčinily gazdove tri dietky. Potiahly z izby otcovu fajku a schovaly sa do kozla. Tam si zapálily na fajku, ale od zápalky sa stoh chytil a všetky tri dietky zhorely.

Zase palenka. V obci Fazekasvarsand (st. aradská) Peter Rozgán so svojou familiou na jednom pehrabnom kare napil sa veľa pálenky, od ktorej zle ostal a zomrel. Aj z ostatných hostov viacerí onezdraveli. Zavedené je vyšetovanie, či pálené nebolo otrávené.

Strajk v Amerike. Z New-Yorku sdelujú: V baňach na kamenné uhlie v Pittsburgu, ktoré dorábajú uhlie pre americký ocelový trust, 18,000 robotníkov chce vypovedať štrajk.

Zbojnícka banda robila garáždy v stolici biharskej na okoli Nagyváradu a Belényesu. Strach panoval na celom vidieku, že zbojníci v nočnú hodinu vtrhnú voľakde. Strach stupňovali ešte chýry, došlé z obcí Mezőszécske a Miklólazuru, oznamujúce krvavé skutky spustlej banay. Žandárske veliteľstvo poslalo na ohrozovaný vidiek 40 žandárov, ktorým sa čoskoro bodarilo chytiť členov zbojníckej bandy. Na čele tejto stál miklólazurský notár Aurel Popescu, jeho spoločníci boli feketegyöröšský rumunský učiteľ Alexander Dobos a kočič Duro Tripon, všetci traja rodom Rumuni. Pomáhala im pri zbojstvách vdova po istom Friedmannovi. Teraz už všetci štyria sedia vo vyšetovacom väzení.

Krivoprisažníci. V Máramarosszigete lanského roku zomrel mestský pokladník Alexander Pragmann, ktorý svoj, asi 150,000 korún hodný majetok zanechal svojim dobrým priateľom a na dobročinné i kultúrne ciele. Pokrevní zosnulého testament napadli pravotou, ktorá ešte vždy trvá. Medzitým sestrenica zosnulého Estera Mendelovič štyrmi svedkami dokázala, že Pragmann v posledných hodinách svojho života celý majetok svoj jej zanechal. Svedkovia asice Samuel Junger, Mandl Mendelovič, Vasilij Staa a Franc Rosner složili prisahu pred súdom, že nebohý Pragmann svoj majetok skutočne Esteru Mendelovičovej poručil. Už sa tak zdalo že dedičstvo dostane Estera Mendelovič, keď odrazu jeden pokrevný Pragmannov, menom Abraham Zelikovič Esteru Mendelovič pre krivú prisahu oznámil. Okresný žandársky strážmajster Ján Illič, ktorý svojho času vystopoval i lúpežnú vraždu, pre ktorú Abrahama Husa obesili, toľko dát sossbieral proti falošným svedkom, že policia celú kompániu zatkla.

Macocha. Z Frankfurtu sdelujú: Vo vonkajšom meste Sachsenhausen bola vzbura. 16 ročná dcéra agenta Himpfnera v nedeľu skočila z okna na ulicu, lebo jej otec a macocha zle s ňou zachádzali. Ranené dievča zaviezli do nemocnice. Keď sa potom rozniesol chýr, že nešťastné dievča prečo chcelo spáchať samovraždu, obecnosť sa veľmi pohoršilo. V nočnú chvíľu asi 200 ľudí tiahlo pred dom agenta s tým umyslom, že

agenta a jeho ženu zabije. Násilím vtrhli do domu, vyvliekli manželský pár, hnali po uliciach a medzi tým ich päťami a palcami bili, ba i kopali. Muž a žena chceli ujsť na políciu, ale rozhorčený ľud im to nedovolil. Nato ušli do jedného hostinca, ktorého majiteľ naskutku dal zavreť miestnosti a zavolať policajtov, ktorí ale len vytasenými šablami vedeli zástup rozohnať. Agentu so ženou zaviezli domov, ale ľud aj potom sa pokúsil vyvliecť ich von, lenže ho v tom policajti prekazili.

Najvyšší dom sveta. V New-Yorku majú na budúci rok vystaviť 62 poschodový dom, ktorý bude 300 metrov vysoký, má v ňom byť 6000 sklepov a 8000 oblokov má mať na ulicu.

Objavily sa medvede. V horách medzi Oravou a Liptovom objavily sa medvede a usilujú sa svoj hlad utíšiť ako vedia. Sami si zabijú kde tu voľa, jalovicu koňa, ovce. A predca jágri sa neukazujú — boja sa záiste medvedov. Alebo snáď medvedom všetko je už dovolené u nás?

Márnotratní cigáni. Z Vrútok (Rutka. Turec) píše, že tamojšia žandarmeria zatkla jednu cigánsku karavánu, ktorá prišla na Vrútky a len tak rozhádzovala peniaze. Žandárom napadlo, že všade platia 20 korunovými bankovkami a v poniektorom obchode nakupovali si veci aj za 300—400 korún. Vysvitlo, že cigáni v Lipt. sv. Mikuláši veľa vlámaní spáchali a tam ukradli 2000 korún.

Znovapostavenie Messiny. Z Rimu oznamujú, že dľa úradnej zprávy prefektúry v Messine, v barakoch, ktoré postavili na námestiach mesta, býva 37,000 a na okolí mesta 62,000 ľudí. Posiaľ vykopalí 33,000 mrtvol. V Messine behom mesiaca mája uzavreli už 44 sňatkov.

Smrteľné poštípanie včelou. Kupec s potravnými článkami Franc Holzinger tieto dni šiel so svojou manželkou z Hornu do Eisenbergu. Na ceste ženu poštípala jedna včela nad pravým okom. Poštípaniu neprípisovali žiadneho väčšieho významu a Holzinger v Eisenburgu na niekoľko hodín odišiel od svojej manželky, aby si jedno-druhé vybavil. Keď sa vrátil, manželku už našiel mrtvú. Následkom uštipnutia sa žene otrávil krv a nešťastná žena zomrela.

HOSPODÁRSTVO.

O dochovávaní teliec.

Každý tvor, zvlášte v prvej dobe vyžaduje najväčšiu opateru, najsilnejší krm, lebo v prvom roku viac narastie, ako neskoršie za roky a tak musí byť v tomto veku aj zodpovedne krmiený. Keď sa mu tohoto v prvej dobe nedostane, tak ostane zakrpatený.

Veľmi sa oškodia tí hospodári, ktorí gazdujú krmom pri mladom statku, ako vôbec každého takého gazdu možno zlým pomenovať, ktorý ukracuje statok na krme a takto chce gazdovať. Zvierat, aby udržalo potrebný

stupeň teploty vyžaduje isté množstvo krmu asice tým viac, čím je horšou krmou chované. Keď teda zviera nedostane viac krmu, než koľko potrebuje k riadnej výžive, tak vývin jeho býva hatený a z takéhoto zvierata nemáme osoh. Kdežto keby sme statok chceli len na mäso vykrmiť, ľahko si môžeme vypočítať, čo zarobíme na poldruharočnom bujakovi, keď ho pri dobrej chove vykrmíme na 4 a pol metr. centa, v protivnom páde ale pri zlej krme sotva sa vyvinie na 2 metr. centy. A keď je ešte reč o statku na plemeno, vtedy uesrovnateľne väčší osoh máme z dobre krmeneho statku.

Pri dochovávaní statku robí už cicanie veľký rozdiel. Pokusy dokazujú, že medzi pridávaným a medzi len napájaným kusom statku bol ešte aj v jejich 2 ročnom veku 50 kgrmov rozdiel na váhe.

Teľa neslobodno zavčasu odlúčiť, za 6 týždňov sa nevyvinie natoľko, žeby mohlo byť bez cicania. Aspoň 3 mesiace musí cicať, keď chceme z neho dačo mať.

Odlúčené teľa treba veľmi záživne krmiť. Slama, rašelina sú nepriateľmi teliec. Takto krmená junčovina dostane veľký bachor a opadlé telo. Kdežto dohre krmiený statok je okruhlý, svaly pekne zakryjú kosti, není bachratý.

Teľcom dávajme krm stebelnatý a zrnatý a v dostatočnom množstve, lebo od takýchto krmov tvoria sa nielen svaly, lež výborne účinkujú aj na tvorenie kostí, čo hlavne potrebuje vyvinujúci sa statok. Trochu otrub, sladu alebo sušených výpaliek môžeme dať junčovine, nedávajme jej ale nikdy krm, ktorý veľa vody obsahuje.

Keďže si statok dobre opatrujeme, tak nám donešie aj veľký osoh. Lebo není dosť vyvoliť si len druh, ale statok treba dobre aj opatrovať a krmiť, aby sa nám odplácal.

Čistota sa dá udržať stlaním a starostlivým kefovaním; vo vetratom vlhkom počasi treba hojnejšie stlať, kdežto za suchého, čo aj chladného počasia môžeme lepšie sporiť stelivom. Mokré, do hniloby prechádzajúce stelivo veľmi rozmnožuje vši, v takomto páde, keď sú teľce zavšívavené, neosoží ani to najlepšie krmienie. Lenivých gazdov počujeme často sa ponosovať, že im teľce zavšívavely. Teľce treba každý deň kefou čistiť. Jestli že sa vši veľmi rozmnožily, tak krk, chrbát a chvosť teliec umyjme vodou, v ktorej sa nachádza desiata čiastka petroleuma.

Pri čistote treba aj na to dávať pozor, aby teľce neboly v prílišne teplej stajni aby maly vždy čisté povetrie, aby sa dosť pohybovaly a aby vždy dostávaly v jednu a tú istú hodinu krm.

Teľce treba cez deň try razy krmiť a napájať; žalúdok lepšie troví keď častejšie, akoľvek menej krmu dostane jako za dvanásť hodín raz a veľa.

Načo sa môžu staré ovocné stromy spotrebit?

Staré ovocné stromy, keď sa vyrúbu a majú ešte zdravé drevo, upotrebia sa často len na palivo. O veľa lepšie by sa ony spotrebily, keby sa predaly takým remeselníkom, ktorí z nich nejaký výrobok vedia zhotoviť.

Jabloň a hrušeň výborne sa dá upotrebiť na to-kárske výrobky: na svietniky, na rámičky, na cigárové špiele a škatule a podobné maličkosti, ako to robia v Tüiringách a potom ich predávajú v kúpeľných mestách. Taktiež môžu sa z nich ako aj zo slivoňa robiť rúčky na nože, alebo pacujú sa a môže sa z nich zrobiť náhradok ébenového dreva.

Čerešňové drevo hodí sa na nábytok, na furníre a na napodobňovanie dreva mahagonového. Z mladých višni a čerešní robia sa paličky a pípasáre. — Ovocný strom tak nielen kým donáša ovocie, ale aj keď sa vytne, donesie väčší úžitok, ako obyčajný strom na palivo. Toto odporúčame do pozornosti tým, ktorí vysadzujú pozemky na horu aj na takých miestach, kde by sa i ovocné stromy darily.

Žihlava.

Niet človeka, kto by nepoznal žihlavu, ale každý ju viac opovrhuje, ako to ona zaslúži, lebo je ona z tých rastlín, ktoré sa na mnohé spôsoby dajú upotrebiť.

Mladá útla žihlava z jara, pokrájaná na drobno dá príjemnú príchuť polievke, podobno jedáva sa pripravená na šalát alebo na špinát, taktiež posekaná a s mädom smiešaná je dobrý domáci liek pre slabých na pľúca. Odrastená, pokiaľ je ešte mladá, dobrá je pre húsence, ktorým sa posekaná a s cestom buď s tvarohom smiešaná dáva.

Keď je žihlava už staršia a z jara je ešte bieda o zelený krm, dáva sa so sečkou smiešaná kravám, ktoré od nej dobre doja.

Štava z nej vytlačená a cukrom osladená, podobne aj utlčené jej semeno upotrebuje sa za domáci liek proti rozličným chorobám; keď sa užije každé 2—3 hodiny za lyžicu, dobre účinkuje proti močeniu krve, proti otvorenej zlatej žile, proti kašľaniu krve, proti záduhu a žltavke; aj odvarok z jej koreňov upotrebuje sa proti kašľu. Semeno rady žerú sliedky a dobre nesú od neho.

Krem toho, keď sa jej viac dorobí, skosí sa, nechá sa v riadkoch ususiť a v močidle vymočiť, potom sa vysuší a vytrepe sa ako konope. Kúdeľa zo žihlavy dá sa dobre priať a z priadze dorába sa silné plátno.

Preto dobre by bolo, keby naše gazdinky túto zelinu lepšie využiteľovali.

Tekvice.

Sú výborným krmivom pre dojnú kravu a pre ošípané. Komu sa ich veľa urodilo, nech ich odloží na zimu a nech sa postará, aby sa mu nezkazily, nech ich chráni od mrazov a od vlhkosti. Najlepšie sa udržia v suchej pivnici. Najlepšie sa tak skrmia tekvice, keď ich pokrájame, uvaríme o otrubami smiešame. Ošípané sa takými varenými tekvicami dobre vykrmia.

Kreštania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

DOPISY.

Richvald (Kristályfalu, Spiš).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom oblúbenom «Kreštane».

Náš katolícky mládenecký spolok novšieho času nasledujúci obdarili: Béla Duda gazda richvaldský dal 50 halierov, Ladislav Onczay študent horársko-mernickej akadernie v Štavnici 4 koruny 20 hal., Franc Kompanyik tarár nižno-lapšanský 1 kor. 20 hal., istý farár 2 kor., Ján Odrobina farár v Mateovcách 6 kor., Ján Dideczky farár slovenskoveský 1 kor., istý kňaz 1 kor. 20 hal., slečna Veronka Szopkó z Haligoviec 60 hal., Ján Hvizdos tarár v Ždjáru 1 kor. a Jozef Patkó gymnaziálny professor v Trstenej poslal pre našu stavať sa majúcu kolkáreň potrebné kolky a tri gule. Tým veľkodušným dobrodincom vyslovuje predsedníctvo spolku najvrúcnejšie vďaky. Pán Boh hojne zaplať!

Ale aj dačo smutného musím, — žiaľbohu — napísať! Jeden z našich mládencov sa tak špatne držal, že sme ho v smysle spolkových štatútov zo spolku vyhodit museli. Ten poblúdený 21 ročný mládenec je Ján Kovalčík, ktorý sa do jedného domu vlámal a tam odtiaľ 100 korún ukradol; okrem toho ukradnul ešte jednému chudobnému sluhovi hodinky a tri koruny, iným zase slaniny, cukru a kto zná, čo ešte. Už sedí v Levoči v chládku a čaká zaslúženú prísnu pokutu. Ten nešťastlivý mládenec pred pár rokmi už sedel raz tiež pre krádež sedem mesiacov v žalári v Šatoraljujehelyi. Modlievajme sa zaňho ku Srdcu Ježišovému, aby obanovoval svoj veľký hriech a sa popravil! Jestli sa popraví a za dlhší čas dobre držať bude, znovu sa môže stať údom nášho spolku. Osvieť ho o Bože a prived' na zpäť na dobrú cestu!

S Bohom

Úd spolku.

* * *

Trakovice (stol. Nitra).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojích riadkov v našom oblúbenom «Kreštane».

Trakovice ožívajú! A hriech by aj bol, keby neoživaly. Lebo málo sa najde tak peknéj a bohatej dediny v okolí trnavskom jako Trakovice. A málo kde vidí človek toľko oduševnenosti a dobrej vôle jako v tejto dedine. Preto nečudujme sa, že ona už povstáva z dlhého spánku, že si z oči sen vytiera a pracovať chce. Pracovať chce a bude. Aspon to ukázali trakovičania na tom shromáždení ktoré 11-ho júla v nedeľu po sv. omši vydržované bolo na dvore tunajšej školy. Pekné to bolo shromáždenie. Ľud v hufoch sa hrnul do dvora školského, ponevác na shromáždenie prišli aj cudzí. Boli oni nám už dobre známami ako zmužilí bojovníci za zásady katolícke. Prišli z Molnosa: Ján Gyuris podrychtár a tesar Jozef Látecska. Prítomní v napnutej tichosti čakali za-

čiatok. Chlap u chlapa, žena u ženy stála. Silno klopalo srdce človeka, keď pozrel po tomto zmužilom tábore, v ktorom, jako to jedon prítomný spočítal, 180 mužov a vyše 200 žien bolo pospolu. O pol 11 tej sa začalo shromáždenie. Ján Gyuris bol prvý rečník. Keď som ho počúval na um mi prišiel sv. Ján evaujelista, ako tam sedel medzi svojima, a hovoril im: «Synáčkovia! milujte sa.» Ján Gyuris tiež o tej láske mlúvil, ktorá nehľadá len svoje, nezávidí, neni nadutá, každému dá, čo mu patrí a je múdra. Múdra v tom, že svojich podporuje nadovšetko. Aj my katolíci sme svojí. Bratia a sestry sme v Kristu. Preto podporujme sa. My sme ako všetky v jednom kláte a pracujeme mozoľne. Neodnášajme preto náš mäď do cudzeho kláta, nekrmme darobných trúďov, lež krmme seba. Spájajme sa nielen v Jednote ale aj v druhých spolkoch, v ktorich potom pre seba zabezpečíme si peňaze a chosen katolícky. Reč jeho z hlbyn srdca vychádzajúcu srdečne prijal ľud shromáždený, a bolo vidieť, že rečník dobrý liek doniesol na ranené srdcia katolícke. Po ňom Jozef Látecska prevzal slovo. Jaký to bol rozdiel! Gyuris sladko, tichučko rečnil, jako bojovník lásky, Látecska zatrubil na alarm; slovo jeho ostro hrmelo, bolo to vyzvanie do boja, za križ Kristov, za práva cirkvi katolíckej a za blaho ľudu. Krásnymi slovami ukázal na to, že v našich časoch nie je už dost len v chráme božom sa katolíkom cítiť, lež dnes to silné presvedčenie katolícke musíme výniesť do života. Latolíci musíme byť všade, jak pri urne volieb, tak aj v celom obcování života nášho. Francúzski katolíci boli katolíci, ale len v kostole. V politike, v iných okolnostach života driemali, ba tuho spali. A čo sa stalo? To, že keď sa prebudili a videli, kam prišli a chceli obrániť aspon chrámy božei, v ktorých sa dobre cítili, vtedy nepriatelia jejich zo strekáčmi ich vyliáli odťial, jako sislov. Vyzval teda trakovičanov, aby oni podobne sa nedržali. Hore s tyma srdciami, ale nie len v kostole, lež aj v živote. Budme aj my takí, jako ti židia boli, keď chrám Hospodina svojho stavali. Stavali ho s jednou rukou, s druhou ale meč držali a tak sa bránili proti útokom nepriateľov. Čiňme aj my tak. Služme Bohu, hlásajme slávu jeho, ale nedajme si práva naše. Bojujme za ne udatne a zviľazime. Lebo križ Kristov potupený byť nesmie — on len, zafaziť a panovať môže Po tejto ozaj do boja volajúcej reči povstal dr. Štefán Krajcsovic, redák trakovičský a v krátkosti premlúvil nasledovne: Jednota je murár ľudu katolíckeho. Stavá preň dom blahobytu. Ale toto ešte neni dost. Lebo čo stojí dom, keď je aj najpeknejší, ale neni v ňom chleba? Preto spojme Jednotu s potravným spolkom, a ten nám dá chleba. V tom spolku spojíme nie

len sily, lež aj peniaze, naše tam ich budeme obracať choslíve, tam sa vyslobodíme z rúk všeliakých vyzieračov, ktorí len na peniaze katolícke čihajú, tým spôsobom dosiahneme skutočne to, že ten mäď, o ktorom Gyuris hovoril, nie do židovských, lež do katolíckych klátov budeme snášať. Ľud shromáždený jedným hlasom prijal tento návrh, a ufať sa môže, že v Trakoviciach za krátky čas už jestvovať bude potravný spolok. Rečníci rozorali tam tvrdé srdcia a zasiali do nich dobre semeno. Myslím, že to semeno aj zejde. Lebo haňba byhola na nás trakovičanov, keby sme ešte ani po týchto rečiach nišť nerobili. Dobre povedal jedon rečník, že to aj dobrý chýr náš žiada, aby sme ten spolom čím skorej založili. Jakubi naši sa nám vysmieľujú, a všade z nás posmech robia. Trpeť toto už ďalej nemôžeme. Neni na tom dost, že kym my v potu tváre sa zdierame na rolách našich, oni zatiaľ si lenoša pri pudle a vypásajú sa za naše peniaze! Opoľujú sa ešte posmech robíť z nás! Trakovičania, toto trpeť nemôžeme! O moc sme pyšnejší na dobré méno naše, ako by sme dovolili, aby nám ho zašpinili ti, ktorým len v slabosti a hlúposti našej dali sme rozplemeníť sa v dedine našej! Hore sa teda Trakovičania! Povstane zo spánku vašeho. Nedajte uplynúť tejto dobrej príležitosti. Založte ten potravný spolok: spájajte v ňom sily a peniaze vaše, a nebojte sa, keď to učiníte, vy budete skala a na tej skale postaveny bude dom blahobytu vášho, ktorý žiadne útoky židovské nepremôžu!

Nech žijú trakovičskí bojovníci za zásady katolícke.
Chren.

Sztankován (stol. Liptó).

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto môjho dopisu v našom milom «Kreštane».

Nemôžem sa zdržať a musím na vedomie dať mojino drahým rodákam ak veľkú slávnosť sme mali 29. júna, vo sviatok sv. apoštolov Petra a Pavla v našom novo vystavenom kostole rím. katolíckom. Rolník Ján *Tatár* 79 rokov starý a jeho 71 ročná manželka *Zuzana Pekár*, keď najprv prikladne pristúpili ku svätým sviatosťam, slávil pred oltárom. Pána tak rečenú zlatú svadbu. Pri tejto slávnosti boli prítomní krom rozsiahlej rodiny jejich vnukovia, vnučky, pravnukovia a početné obecnosť, ktoré náš pekný kostol zaplnilo do posledného miesta. Jubilarný pár neprišiel síce z tejto slávnostnej príležitosti do chrámu Pána v pánskych šatoch a v hodbábe lež v kroji tunajšieho vidieku; hlavy počestnými šedinami pokryté, obličaje brázdami poorané a

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned**

Beretvás-pastille

ktoré za desať minút zastavia najtuhšs
migrén-hlavy bolenie. — **Gena K 1.20.**
Lekármi odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest. Pri 3 škatulkách
zasielka franko..

trasúce ruky plné možolov svedčily o ťažkosťach s akými v celom živote jejích zápasit museli. Pracovali neustále a na jejích malom grunte žili, ačkoliev skrovné, vždy prikladne a statočne. Po skončenom požehnaní náš milovaný pán farár Jozef Hromada vo veľkolepejšej reči tak hlboko dajatým jubilantom ako i celému obecanstvu vysvetlil významnosť tejto zriedkavej slávnosti a zakončil ju Te-Deumom. Z chrámu Pána vrátili sa oslavovaní jubilanti do jejích skrovného domu, kde prijali blahoželaní povďačných detí, vnukov vnučiek a pravnukov. I my im zo srdca prajeme ešte dlhého a blaženého žitia.

Pritomný F.

* * *

Zo Spišskej Magury.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Veľactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krešťane».

Podľa tohoročného posledného popisu bolo v našej z 33 obcí pozostávajúcej Magure 13 tisíc 888 kusov rožného statku, vlni bolo len 13,516; v minulom roku pomerne k roku 1907 poriastol počet rožného statku o 3000 kusov. Koni bolo 2125, kým vlni len 1987. Ošípaných bolo počiatkom tohoto roku menej, príčinou toho boly tie všeliaké nákazlivé choroby, ktoré vlni ošípané pustošily. Oviece vykázal najnovší popis 13 tisíc 781, vlni ich bolo len 13 tisíc 397.

Do povahy berúc počet obyvateľov, je pomerne najviac rožného statku v Richvalde: 616; toho roku pribudlo ho v tej obci o 100 kusov. Na veľký počet statku tejto obce ukazuje aj to, že pred ostatným belanským jarmakom vydala vrchnosť 130 passov. Za Richvaldom nasleduje Fridman.

Gazdovia nášho kraju by sa veru v každej obci čím viac a čím lepšie mali zaoberať s dochovávaním rožnej lichvy. Mali by chladieť aby čím viac a čím lepšieho statku dochovávali. Z iného tak nemajú značného osuhu. K dochovávaniu dobytka je náš kraj veľmi súci. Pomôž si človeče a aj Boh ti pomôže.

Uprimný priateľ roľníkov.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 17. júla.

Uradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 32·00—33·60, stolnobelohradská K 31·75—33·20, peštianska K 31·90—33·35, banátska K 31·95—33·40. — *Raž*: prvotriedna K 20·25—20·60, druhotriedna K 19·90 do 20·40. — *Jačmeň*: prvotriedny K 17·40—17·80, druhotriedny K 17·00—17·30. — *Proso*: K 18·00 do 20·00. — *Ovos*: prvotriedny K 19·30—19·70, druhotriedny K 18·90—19·20. — *Kukurica*: K 15·70—15·90. *Repica*: K 27·80—28·20.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K	24·70	24·30	23·90	23·50	23·10	22·50	21·30

č.	7	7½	8
K	19·80	17·20	8·20

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6·70, hrubé K 6·80.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 21·50—22·50, fazuľa strakavá K 15·50—16·00. — *Hrach*: nelúpaný, čistý K 28·00—33·00, lúpaný K 24·00—51·00. — *Šošovica*: čistá K 30·00—50·00. — *Konopné semä*: K 18·00 do 19·00. — *Mak*: K 57·00—58·00. — *Rasca* (kmín): Kor. 110·00—112·—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 170·00—171·00, vidiecka K 000·00—000·00.

Slanina: mestská 4-kusová K 140·00—141·00, 3-kusová K 148·00—149·00. vidiecka K ——— za 100 kilogr.

Datelinové semä: Červená datelina K 130·00—135·00, lucerna jasnozrná K 130·00—140·00 za 100 kg.

Lekvár: srbsky (z r. 1908.) K 18·50—19·25, bosenský (z r. 1908.) K 22·00—23·00 po 50 kilogr.

Slivy: (z r. 1908.) bosenské (100 kusové) K 8·50 do 9·00, (z r. 1908.) srbské (100 kusové) K 8·00—8·50 po 50 kilogramoch.

Spiritus: Rafinovaný odanený vo veľkom 173·50 do 174·52. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 48·00—49·00.

Petrolej: Fiumánsky krištálový K 35·00, fiumánsky White-Star (***) K 29·00 za 100 kilogr.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5·20—5·50, žlté K 6·80—6·80 za 100 kilov.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 80·00 do 80·50, kockový K 82·00—, žltý K 80·00—80·50 za 100 kilogr.

Vajcia: prima uhorské K 97—98, od Tisy K 95—96, sedmohradské K 94—95 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Odkazy redakcie.

Dr. S. K. B. Máme snád gratulovať? Alebo je to len výlet cez prázdniny? Všetko dľa žiadosti budúce.

Alfonso P. Nazdávame sa, že Vám dobre ide, keď ste toho viacej napísal. Ďakujeme.

F. K. K. Kústik sme odložili na budúce.

J. N. Zs. Prepracujeme a uverejníme budúce. Prosíme i o ďalšie dopisy.

O. K. P. Ten liberál sa svojmu remeslu dobre rozumel. Keby starý Tisza žil, ešte aj toho by bol ukradol.

B. Z. K. Kto pije pálenku, časom zle vidí. Nejedon aj celkom oslepe. To učí skúsenosť.

Cerstvá hlavu

pevné nervy a svaly, občerstvujúci a liečivý spánok má, kto potrebuje Fellerov Elsfluid. K objednávaniu u V. Eugena Feller Stubiča, Kostolná-úlica 18. číslo (stol. Zahreb.)

Marian.

Rušeň!

!!! S 18 prvým. vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-utca 28. szám.

Odporuča najvremej Ludvika Kállai

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlátebný stroj prítomnosti !!

Bez strojnika lahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobitná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:

parostroje, mlyny, rajtáre, stroje k mlateniu a ku siatin adt.

Ludvika Kállai ktoré sa v našej vlasti

najlepšie podávajú.

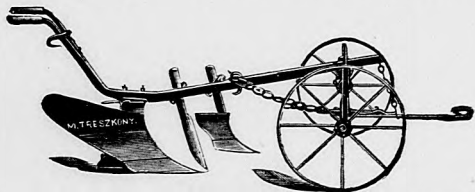
Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko

Rušeň!

Pri objednávkách na naše ohlasy, prosíme
odvolávať za vždy na náš časopis.

Páni hospodári!

Netreba vám viacej hospodarske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonálosti. — Odporúčam svoje najnovšie:

Mlát'áčky s oceľovými guľčikovými ložiskami, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. Zentúre dľa najnovších modellov. Zlepšené rajtáre. Výborné sečkovice amerického systému. Triery. Strúhadlá na burgyňu. Strotovníky na zrno. Stroje na siatie. Pluh, brány. Stroje na rezanie kapusty. Mačkadlá na syr, borievky a na hlynu. Zelezné mangle na prádlo, decimalne váhy a stroje na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko. =

Michal Treskoň,

fabrikant hospodarsky chstrojov v Bytči (Nagy-Bicscse).

Lacné české perie.

5 kilo: nové tmavé driapané kor 9.60, lepsie 12 kor.

Biele mäkké, jak páper 18 kor.— 24 kor.

Biele ako snáh mäkké ak páper, driapané 30 kor. 36 kor. Rozposielanie s dobierkou franco; zamenenie a nazpät prijati je pod touti vynimkou dovolenjestli sa poštové útraty vynahradia. — Benedikt Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta Pilsen Čechy.)

Pri prádle ako pri tanci
Netreba mi žiadnej sily
Schichta mydlom v každej chvíli
Na bielo perem ako snáh

Schichtovho jeleň znaku mydla

zázračna intenzívna sila čistenia
spočívá na zvláštnom spôsobe jeho dorábania
z najlepších a vybraných látok.

Schichtové jeleň mydlo

šišaňa ruky, bielizeň. Spori prácu a unovanie
a šišaňa zdravie. Spori penaze, čas a prácu.

30.000 K. záruka za čistotu. (4)

**Oznamy prijíma
administracia****„Krestan“**

■ ■ Budapest, ■ ■

Szentkirályi-u. 28.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé drápané 2 K, leďšie
2 K 40 h.; polbiele 2 K 80 h.;
biele 4 K, biele páperové 5 K
10 h.; 1 kg. veľmi fajne, ako
snáh biele, drápané 6 K 40 h.,
8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K,
7 K.; biele fajnové 10 K.; naj-
fajnejšie papierie z prs 12 K. —
Pri oblednaní 5 kg. franko. —

Hotové postele z hustej tkany červeneho, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 180 cm. dlhá 118 cm. široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 58 cm. široký, naplnený novým, sivým, veľmi trvácim perim 16 K.; polpapierie 20 K.; papierie 24 K.; jednotlivé periny 10 K., 12 K., 14 K., 16 K. podhlavky 3 K., 3 K 50 h., 4 K. Vývoz s postovnou dobierkou od 12 K počnúc franko. Výmena alebo navrat dovolené. Za nezodpovedné návrat penazi. **S. Benisch v Deschenitz** číslo 826. Böhmerwald. Cenníky franko zdorma.

Zadovažujte predplatiteľ'ov pre
„Krest'an“-a.

Kto žiada požičku?

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» Budapest, V., Géza-u. 2. (svoj dom). Tento ústav dáva tak malú ako veľkú požičku, preto aby bolo spomozeno stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou lahko môže pomôcť na jeno tarchách. Predošlých veriteľov tento ústav s touto požičkou vyplati, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. Požičky sa dávaju do polovice hodnoty majetku. Keď dlžník poriadne plati, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobočných výdavkov môže si splatiť. Pri parcellovani na pomoci je v každom ohlade. Ústav na jednoduchý list bár komu ochotne odpoveda.